

NORRA LJUNGA KYRKA

Njudung är ett småländskt folkland där det uppfördes flera stenkyrkor under 1100-talet. Det finns nio bevarade kyrkor som brukar kallas Njudungskyrkor. Alla har uppförts i romansk stil och består oftast av ett rektangulärt långhus, kor och en halvrund absid. De byggdes av sten, ofta med inslag av huggen sandsten.

Norra Ljunga kyrka ligger i ett öppet odlingslandskap och i området finns också gravar och gravfält från större delen av järnåldern. De många vikingatida gravarna indikerar att det funnits en eller flera betydelsefulla gårdar som vid kristnandet, runt 1000-talet, låtit uppföra en gårdskyrka på platsen. Mindre gårdskyrkor i trä har sedan utvecklats till större församlingar, men då har man valt att bygga i sten. Kanske har kunniga stenarbetare, som tidigare varit med och byggt domkyrkan i Lund, kommit till trakten för att bygga dessa speciella kyrkor, alla med liknande form.

Norra Ljunga kyrka fick under 1200-talet ett torn i väster, som nästan var lika brett som långhuset. Samtidigt ersattes absiden med ett utvidgat, rektangulärt kor.

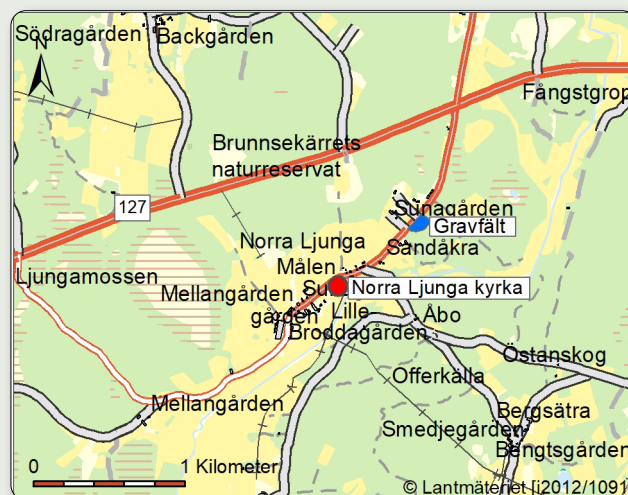
Kyrkorummet försågs under sen medeltid med kryssvalv. Sakristian norr om koret har inte daterats säkert, men tillkom troligen under 1600-talet. Någon gång mellan 1500-talets slut och 1750 försågs fasaderna på utsidan med röd dekormålning.

Det är oklart när långhusets träinredning tillkommit, men predikstolens form gör det troligt att den byggts under 1700-talets första decennier. Konstnären Pehr Högberg bodde under 1770- och 1780-talen i Jönköpings län och tidvis även inom socknen. Han har målat inredningen och skrivit på barriären till predikstolens trappa att han utfört målningen 1774.

Tornets avslutning har byggts om vid flera tillfällen och 1955 ersattes det med ett enkelt sadeltak så som kyrkan ser ut i dag. Då upptäcktes även spår av den röda fasaddekormålningen som restaurerades och nu är synlig.

Kyrkans interiör med takets kryssvalv som skapades under senmedeltiden. Foto Jönköpings läns museum.

Norra Ljunga kyrka sedd från sydost. Här syns det utökade raka koret närmast i bild. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 96

HITTA HIT

Norra Ljunga kyrka ligger nära riksväg 127 mellan Vrigstad och Sävsjö, ca 10 kilometer nordost om Vrigstad.

Koordinater:

Norra Ljunga kyrka:
N 6341689 / E 1364678
(SWEREF 99 TM) // N
57°10'52.5", E 13°34'2.6"
(WGS84)

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

036-30 18 00 • www.jonkopingslansmuseum.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämnarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgrändar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

